

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN ARXIU DE LA CORONA D'ARAGÓ

Naips a l'ACA. Una col·lecció sorprenent

A molts arxius històrics, de lluny en lluny apareix algun naip (o, més generalment, algun fragment de naip) usat com a reforç de l'enquadració original d'algun volum. Aquest arxiu ha tingut la sort de trobar-ne un filó a les enquadracions dels volums de la sèrie general del Mestre Racional, concretament als llibres de la Procuració Reial dels Comtats del Rosselló i la Cerdanya del s. XVI.

Com que aquestes enquadracions són coetànies, i amb tota probabilitat lleugerament anteriors, a l'ús dels volums, tenim una data *ante quam* de la fabricació d'aquests naips. Una eina de datació d'aquest nivell de precisió és molt poc habitual en l'estudi de les cartes de jugar. Ens permet saber, per exemple, que tenim a l'ACA naips fabricats abans 1514. Hi ha pocs naips al món d'una antiguitat acreditada com aquesta.

Tot i això, l'adjectiu "sorprenent" amb el que ens referim a aquesta col·lecció no ve tant de la seva possible importància per a la investigació com de la singularitat d'algunes de les peces trobades.

ACA, COLECCIONES, CURIOSOS, NAIPES, 014

L'as de bastos morisc (*ACA, Colecciones, Curiosos Naipes, 014*), d'una singularitat excepcional, és un dels poquíssims testimonis que permeten reconstruir la història de l'establiment dels colls de les cartes a partir del seu origen àrab. La forma d'aquest basto és encara molt diferent de la que després es va desenvolupar a les penínsules Ibèrica i Itàlica.

Igualment, el fragment inferior d'una sota d'espases amb la marca del naiper ""H PAUMIER" (*ACA, Colecciones, Curiosos Naipes, 0026*), i el fragment superior d'un quatre d'oros amb les seves inicials (*ACA, Colecciones, Curiosos Naipes, 0024*), són les primeres cartes identificades d'aquest naiper de Thiers, cèlebre per ser esmentat als diaris de viatge de Montaigne.

ACA, COLECCIONES, CURIOSOS, NAIPES, 024 i 026

En canvi, no ens ha de sorprendre l'origen francès d'alguns d'aquests naips, ja que la majoria provenen de volums enquadernats al Rosselló o la Cerdanya. No tan sols hi ha a la col·lecció naips inequívocament francesos sinó que, entre els que tenen colls llatins, la majoria pertanyen al model que els especialistes denominen "Toulouse-Girona". Aquest model de cartes, anomenat per les ciutats on es van identificar els dos primers naips, és un dels més antics coneguts, si bé se n'han trobat pocs exemplars. Ara mateix podem dir que la majoria dels naips coneguts d'aquest model, com a mínim dels fabricats al s. XVI, són a l'ACA.

ACA, COLECCIONES, CURIOSOS, NAIPES, 022 i 031

1. (2009) Garcia Espuche, Albert (coord.) *Jocs, triquets i jugadors. Barcelona 1700*. Barcelona: Museu d'Història de Barcelona.
2. (1961) Madurell i Marimon, José M^a. "Notas documentales de naiperos barceloneses", en *Documentos y estudios*. Barcelona :Instituto Municipal de Historia, v. IV, págs. 53-116.
3. (1916) Miquel i Planas, Ramón. "El joc de naibs a Catalunya" en *Bibliofilia, Recull d'estudis, observacions, comentaris i notícies sobre llibres en general y sobre qüestions de llengua y literatura catalanes en particular*. Barcelona : Miquel-Rius,págs. 181-207
4. (1886) Brunet i Bellet, Joseph.*Lo joch de naibs, naips, o cartas. Passatemps en Caldetas durant lo colera de 1885*. Barcelona: Imprenta "La Renaixensa"

Enllaç a la col·lecció al Portal de Archivos Españoles (PARES):
<https://pares.mcu.es/ParesBusquedas20/catalogo/description/13203137>

